

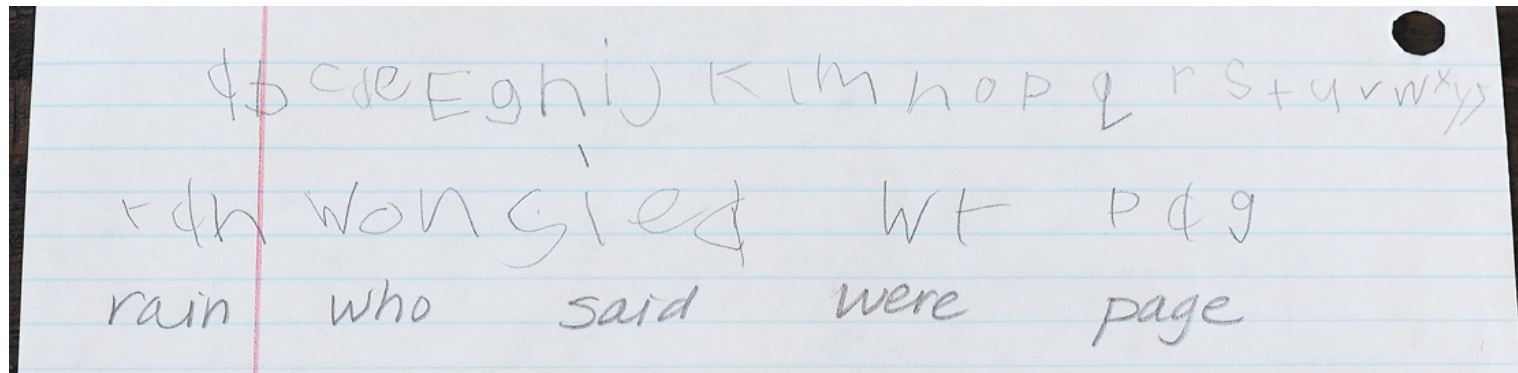
Praktična uputstva za rad sa slabovidim učenicima u periodu učenja čitanja i pisanja

Odlike slabovidnih učenika u periodu učenja čitanja i pisanja

- Čitanje u uslovima slabovidnosti zahteva vizuelan napor (ulaganje više energije) i dosta prilagođavanja, pa često za dete ne predstavlja zadovoljstvo.
- Slabovide učenike odlikuje produžen period učenja ortografskog izgleda slova i sporije usvajanje čitanja i pisanja.
- Ove odlike uslovljene su deficitim vizuoperceptivnih i okoulomotornih veština.

Deficit vizuoperceptivnih veština u periodu učenja čitanja i pisanja

- U čitanju se ogledaju kao nedovoljno jasna znanja o izgledu slova
- U pisanju, se ogledaju kao:
 - permutacija pisanja glasova (*npr. tas umesto sat*),
 - izostavljanje, premeštanje, dodavanje slogova ili
 - izostavljanje samoglasnika u rečima.
- Perceptivna ograničenja rezultiraju greškama prilikom čitanja ili pisanja. Slabovidni učenici teško razlikuju reči koje izgledaju slično: *led – med; tačka – mačka*. Učestale greške stvaraju konfuziju kod učenika.
- Problemi ČiP usled deficita vizuoperceptivnih veština se do kraja školovanja gube. Slabovidni učenici uspevaju da upotrebom konteksta u rečenicama, kompenzuju teškoće identifikovanja reči.

- Koordinisana saradnja vizuelne percepcije i motoričkog fitbeka, predstavlja osnovu za sticanje mehaničke veštine pisanja.
- Teškoće vizuomotorne integracije slabovidnih učenika otežavaju produkciju čitljivog teksta.
- Ogledaju se kao:
 - teškoće pravilnog ortografskog oblikovanja slova
 - teškoće pisanja slova u previđenom prostoru,
 - nepoštovanje i nepravilnost razmaka između slova i reči

Metodička rešenja za ublažavanje teškoća pisanja izazvanih deficitom vizuoperceptivnih veština

- Slabovidim učenicima prekid kontakta između papira (nova reč ili red, stavljanje crtica i tačaka na slova) olovke otežava ponovno pronalaženje mesta pisanja. Tehike koje umanjuju problem:
- *Održavanja razmaka između reči i rečenica:*
 - kažiprst leve ruke (ukoliko piše desnom) dete treba da stavi sa desne strane olovke kojom piše, pre nego što je podigne da započne drugu reč (ili rečenicu). Drugu reč treba da započne na razmaku koji je jednak širini postavljenog kažiprsta. Na taj način ono neće gubiti mesto pisanja, a razmak između reči ili rečenica biće uvek jednak.
- *Stavljanja tačaka i crtica na slova* (npr. ćirilično slovo t).
 - Dete treba da postavi kažiprst leve ruke tako da dodirne olovku i pokrije napisano slovo. Tada odize olovku od papira, stavlja crticu ili tačku iznad svog kažiprsta, a olovku vraća ispred kažiprsta.
- *Pronalaženja novog reda za pisanje*
 - Postaviti spajalicu jarke kontrastne boje na levu marginu. Sa popunjavanjem redova u svesci, spajalica se spušta naniže.

Deficit okulomotornih sposobnosti u periodu učenja čitanja

- Ogleda se kao: teškoće orijentacije na stranici, praćenja reda, fiksacije i prebacivanje pogleda u novi red.
- Otežano pronalaženje i često gubljenje mesta čitanja rezultira kao čitanje delova različitih rečenica, što dovodi do frustracije, nerazumevanja pročitnog i odustajanja od čitanja.
- Slabe okulomotorne sposobnosti početnika u čitanju otežavaju praćenje teksta.

Metodička rešenja za ublažavanje teškoća čitanja izazvanih deficitim okulomotornih veština

- Podvlačenje teksta kažiprstom olakšava praćenje reda i pronalaženje novog. Kontrast se može pojačati lakiranjem nokta ili upotrebom navlake za prst.
- Kada učenik savlada praćenje reda pogledom, uvežbavati veliku sakadu.
 - **Savet:** Kažiprst leve ruke treba postaviti na levu marginu, kako bi se olakšalo pronalaženje novog reda. Ovako se jasno obeležava mesto na koje treba prebaciti pogled.
- Dok ne uvežba pokrete praćenja i prebacivanja pogleda na novi red, učenik treba da se koncentriše samo na tehniku praćenja, bez insisiranja na tehnici čitanja ili razumevanju pročitano.

